

LÄRANDE OCH SAMHÄLLE
Barndom, utbildning och samhälle

**Examensarbete i fördjupningsämnet
Barndom och Lärande
15 högskolepoäng, grundnivå**

Första mötet med förskolan

En studie av vårdnadshavares upplevelser om introduktion till förskola

The first meeting with preschool

A study of parents experiences of the preschool introduction

Johanna Älvedal

Examen och poäng Förskollärarexamen 210hp

Datum för slutseminarium 2026-01-30

Examinator: Therese Lindgren

Handledare: Susanne Wiking

Abstrakt

Syftet med denna studie var att studera hur vårdnadshavare själva upplever introduktionen till förskolan för att bidra med nya perspektiv i inskolningsprocessen. Ett särskilt fokus har legat på hur vårdnadshavare upplever sina barns trygghet, samt deras egen delaktighet och möjlighet att påverka processen. Dessa aspekter har studerats i relation till olika inskolningsmetoder: föräldraaktiv, traditionell och gruppinskolning. Data samlades in genom sex semistrukturerades intervjuer med kvinnliga vårdnadshavare från olika delar av Sverige. I analysen användes begrepp som anknytning, trygg bas, primär och sekundär anknytningsperson för att analysera vårdnadshavares upplevelser av barns trygghet under introduktionen till förskolan. Vidare användes begreppen delaktighet och inflytande för att förstå hur vårdnadshavare upplever sitt eget engagemang och sin möjlighet att påverka processen. Resultaten visar att olika inskolningsmetoder påverkar barns möjlighet till trygghet. Det visar också att relationen mellan vårdnadshavare, barn och pedagoger är avgörande för både barns trygghet men också vårdnadshavares möjlighet till delaktighet och inflytande. Genom att förstå hur vårdnadshavare upplever introduktionen till förskolan kan förskolor skapa bättre förutsättningar för en trygg start, stärka samarbetet mellan hem och förskola och samtidigt bidra till barns välbefinnande och utveckling.

Nyckelord: barns anknytning, barns trygghet, inskolning, introduktion till förskola, inskolningsmetoder, vårdnadshavarens delaktighet, vårdnadshavares inflytande.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	7
1.1 Syfte och frågeställningar.....	8
2. Bakgrund.....	9
2.1 Inskolning.....	9
2.2 Styrdokument.....	9
2.3 Tre olika inskolningsmetoder.....	10
2.3.1 Traditionell inskolning.....	10
2.3.3 Föräldraaktiv inskolning.....	10
2.3.4 Gruppinskolning.....	11
2.3.5 Sammanställning av metoderna.....	11
3. Teoretiska perspektiv.....	12
3.1 Anknytningsteorins framväxt.....	12
3.2 Centrala begrepp.....	12
3.2.1 Anknytning.....	13
3.2.2 Trygg bas.....	13
3.2.3 Primär och Sekundär anknytningsperson.....	14
3.2.4 Delaktighet och inflytande.....	14
3.3 Sammanfattning och relevans.....	15
4. Tidigare forskning.....	17
4.1 Sökprocessen.....	17
4.2 Stress och barns trygghet.....	17
4.3 Vårdnadshavares delaktighet och inflytande.....	19
4.4 Sammanfattning av tidigare forskning.....	20
5. Metod.....	21
5.1 Intervjuer.....	21
5.2 Urval.....	22
5.3 Genomförande.....	23

5.4 Etiska överväganden.....	23
5.4.1 Informationskravet.....	24
5.4.2 Samtyckeskravet.....	24
5.4.3 Konfidentialitetskravet.....	24
5.4.4 Nyttjandekravet.....	24
5.5 Analysmetod.....	25
6. Resultat och analys.....	26
6.1 Barns trygghet.....	26
6.1.1 Olika inskolningsmetoder skapar olika förutsättningar för trygghet.....	26
6.1.2 Trygghet byggs genom kontakt med pedagog.....	29
6.1.3 Barn med syskon har fördel när de börjar förskolan.....	31
6.2. Metoden sätter ramar men pedagogernas förhållningssätt avgör vårdnadshavares upplevelse.....	33
7. Slutsats och diskussion.....	37
7.1 Slutsats av resultat.....	37
7.2 Resultatdiskussion.....	37
7.3 Metoddiskussion.....	39
7.5 Yrkesrelevans.....	40
Referenser.....	42
Bilaga 1.....	45
Bilaga 2.....	47

1. Inledning

Varje år genomförs ett stort antal inskolningar på förskolor runt om i Sverige. För många barn innebär inskolningen en stor förändring i livet och processen påverkar inte bara barnet utan även vårdnadshavare. Under hösten 2024 var cirka 485 000 barn inskrivna i förskolan (Skolverket, 2025) vilket visar hur central inskolningen är i Sverige. När ett barn börjar förskolan möter de en helt ny värld, nya vuxna och nya sociala sammanhang. Samtidigt etableras den första relationen mellan hem och förskola. Inskolningen blir därför en viktig process för att lägga grunden till trygghet och ett gott samarbete.

Trots inskolningens betydelse saknas tydliga riktlinjer i förskolans läroplan för inskolningsprocessen. Läroplanen (lpfö18, 2025) betonar vikten av trygga relationer och samarbete med vårdnadshavare. Hur inskolningen ska bedrivas lämnas däremot åt förskolorna själva att utforma. Detta innebär att metoder och arbetssätt kan se olika ut mellan förskolor, vilket även tidigare forskning visar (Andersson Søe, Schad & Psouni 2023)

De olika inskolningsmetoder som vanligtvis används är traditionell, föräldraaktiv och gruppinskolning. Det finns begränsad forskning som jämför dessa olika inskolningsmetoder med fokus på både barns trygghet och vårdnadshavarens roll. Tidigare studier har ofta studerat dessa områden var för sig, vilket gör att helheten i inskolningen inte alltid synliggörs. Inom förskolan utgår många studier från pedagogernas perspektiv. Det innebär att vårdnadshavarens egna erfarenheter inte alltid kommer fram. Detta trots att de är direkt involverade i inskolningen och kan bidra med viktiga perspektiv på vad som fungerar och inte fungerar i praktiken. Denna samlade kunskapslucka ligger till grund för min studie.

Som teoretiska glasögon används begrepp från anknytningsteorin, vilket möjliggör en förståelse för hur trygghet skapas under barns introduktion till förskolan. Teorin kompletteras med begreppen delaktighet och inflytande som används för att analysera vårdnadshavarens engagemang och möjlighet att påverka inskolningsprocessens utformning.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur vårdnadshavare upplever inskolningsprocessen, för att bidra med nya perspektiv på hur processen kan förstås och utvecklas. Utifrån syftet formulerades följande frågeställningar:

- Hur upplever vårdnadshavarna att deras barn etablerar trygghet under inskolning?
- Hur beskriver vårdnadshavarna sin delaktighet och inflytande i introduktionen till förskolan?

2. Bakgrund

Detta kapitel syftar till att du som läsare ska få en bakgrund till ämnet inskolning i min studie. Inledningsvis presenterar jag syftet med inskolningen för att vidare presentera vad de nuvarande styrdokumenterna säger. Kapitlet avslutas med att presentera de olika inskolningsmetoderna då dessa har en särskild betydelse för denna studie.

2.1 Inskolning

I Svenska Akademiens ordbok (2024) definieras inskolning som en *gradvis tillvänjning till ny miljö eller arbetssituation, inskolning (av något) (i/på/till/ något)*. När ett barn börjar förskolan innebär detta en introduktion till en ny vardag. Barnet lämnar den trygga hemmiljön med vårdnadshavarna, och möter en okänd miljö med nya vuxna, barn och rutiner. Denna förändring kan väcka många känslor, både hos barnet och vårdnadshavarna. För att övergången ska vara trygg genomförs därför introduktionen till förskolan med ett särskilt fokus på anknytning och separation. Målet är att barnet och vårdnadshavarna ska känna sig trygga med förskolan (Björklund, 2015, s. 59). Istället för att ett helt arbetslag deltar i varje inskolning är det vanligt att en ansvarig pedagog har huvudansvaret för den enskilda inskolningen. Detta kan antingen vara en förskollärare eller en barnskötare. Syftet med att ha en ansvarig pedagog är att barnet ska få möjlighet att knyta an till en specifik person och att familjen ska ha en tydlig kontaktperson (Björklund, 2015 s. 63). Det som är särskilt viktigt vid en inskolning är att varje inskolning är unik där barn och vårdnadshavare har olika behov. Vissa vårdnadshavare upplever prestationsångest, andra vill försäkra sig om att personalen bryr sig och kan trösta barnet när de själva inte är där och en del kan känna svartsjuka när barnet knyter an till personalen (Björklund, 2015, s 60, 61).

2.2 Styrdokument

Förskolans verksamhet styrs av läroplanen (lpfö 18, 2025). Två centrala områden i läroplanen som jag anser vara relevanta för inskolningen är trygga relationer och samarbete med vårdnadshavare vilket behandlas i kapitel 2.4. Läroplanen (lpfö 18, 2025) betonar att miljön i förskolan ska vara rolig och stimulerande för barnen, samt att de ska få möjlighet att utveckla tillitsfulla relationer och känna trygghet i gruppen. Vidare lyfter läroplanen att förskolans

personal ska samarbeta med vårdnadshavarna för att främja barns utveckling och lärande. Det betonas också att det ska föras fortlöpande samtal om barnets trivsel och utveckling, samt erbjuda vårdnadshavarna möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten (Ipfö 18, 2025, s. 18). Läroplanen betonar också att varje barn tillsammans med sina vårdnadshavare ska få en god introduktion till förskolan (Ipfö 18, 2025, s. 22). Det finns däremot inte något särskilt avsnitt om övergång och samverkan från hemmet till förskolan.

2.3 Tre olika inskolningsmetoder

Skolverket och läroplanen lyfter inte några praktiska rutiner för hur en inskolning ska gå till. I styrdokumentet nämns inte några metodval trots att det finns olika metoder för introduktionen. Dessa går under benämningen traditionell, föräldraaktiv och gruppinskolning. Metoderna kan variera mellan olika förskolor beroende på hur enskilda förskolor eller kommuner vill arbeta med dem. På så sätt blir varje förskolas inskolningsprocess unik (Lindgren & Torro, 2017, s. 18). Nedan presenteras metoderna för att ge dig som läsare kunskap och kännedom om de olika tillvägagångssätten.

2.3.1 Traditionell inskolning

Den traditionella metoden anses vara den mest klassiska formen av introduktion till förskolan och har dessutom funnits längst. Metoden pågår under två veckors tid och innebär att både barnet och vårdnadshavaren till en början stannar på förskolan endast en timme. Med tiden ökas det till två timmar, sedan tre timmar, fyra timmar och sen en heldag. Under dessa två veckor ges det möjlighet för både barnet, men också vårdnadshavaren, att bekanta sig med förskolemiljön. Lindgren och Torro (2017, s. 19) lyfter däremot en syn där vårdnadshavare förväntas inta en passiv roll medan barnet successivt anpassar sig till förskolemiljön, dess aktiviteter och rutiner. Den här passiva rollen kan alternativt ses som ett sätt att låta barnet knyta an till en pedagog utan att vårdnadshavaren stör själva processen. Detta kan samtidigt riskera att begränsa möjligheterna till relationsbyggande mellan vårdnadshavare och pedagog.

2.3.3 Föräldraaktiv inskolning

Den andra inskolningsmetoden kallas för föräldraaktiv inskolning. Ursprungligen består denna metod av tre dagar där vårdnadshavaren är med barnet på förskolan mellan 5-6 timmar (Björklund, 2015, s. 65). Vårdnadshavarens roll är aktiv där de förväntas sköta all omvårdnad

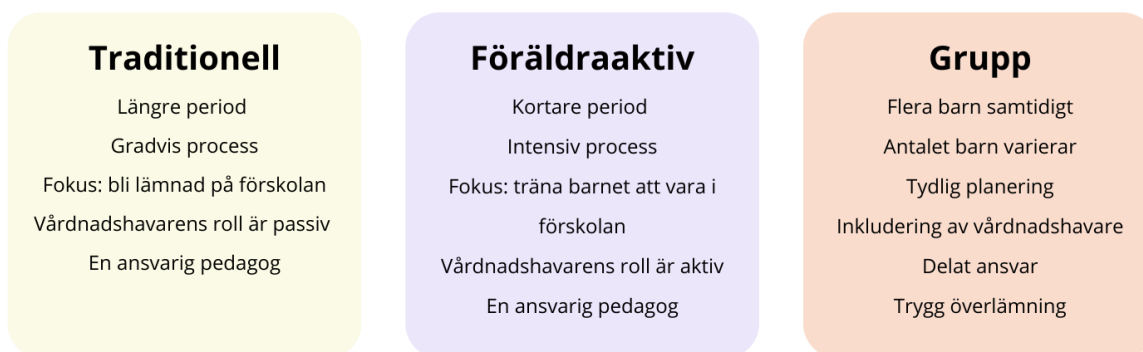
av sitt barn under dessa dagar. Björklund (2015, s. 65) lyfter att inskolningens omfattning kan variera uppåt fem till tio dagar. När dessa dagar har passerat lämnas barnet helt på förskolan.

2.3.4 Gruppinskolning

En inskolning kan också ske med flera barn samtidigt. För att en gruppinskolning ska genomföras på ett bra sätt behöver pedagogerna på avdelningen ha en tydlig plan. Det behöver finnas en tydlig struktur vilka pedagoger som ansvarar för introduktionen och vilka som tar hand om resterande barn i arbetslaget. Lindgren och Torro (2017, s. 41) berättar att det är viktigt att vara flexibel och anpassningsbar vid gruppinskolning för att kunna möta alla barns behov. Författarna skriver att det är av stor vikt att alla barn har någon pedagog att bli lämnad till när det är många barn samtidigt.

2.3.5 Sammanställning av metoderna

I figuren nedan (se figur 1) visar jag skillnaderna mellan metoderna.

Figur 1: Sammanställning av metoderna (Ålvedal 2025)

Trots att metoderna är olika poängterar Lindgren och Torro (2017, s. 18) att pedagogerna i förskolan ska utgå från varje enskilt barn, familj och anpassa modellen. Detta lyfter också Björklund (2015, s. 65), som menar att det är viktigt att lägga en bra grund vid inskolningen, men att man bör ta hänsyn till barnet och dess reaktioner i processen.

3. Teoretiska perspektiv

Nedan redogörs den teori och de centrala begrepp som ligger till grund för min studie. Först presenteras framväxten av anknytningsteorin och dess utmärkande inslag för att ge en helhetsbild och bakgrundsförståelse. Därefter presenteras och definieras de centrala och analytiska begreppen. Kapitlet avslutas med en beskrivning av vilken funktion teorin och begreppen fyller i analysarbetet.

3.1 Anknytningsteorins framväxt

Anknytningsteorin etablerades av den brittiska psykologen och psykoanalytikern John Bowlby. I slutet av 1940-talet lade Bowlby fram en rapport till WHO där han hade gjort observationer av barns beteenden vid separation från föräldrar. Sverige var en del av detta uppdrag och Bowlby ankom den 30 januari 1950 på Bromma flygplats i Stockholm för att samla in erfarenheter från olika länder (Zetterqvist Nelson, et al. 2017, s. 2). Rapporten publicerades i början av 1951 under titeln "Maternal Care and Mental Health" (Bowlby, 2010, s. 44). Bowlby observerade hur barn reagerar när de placeras i en ny miljö med nya ansikten och hur detta påverkar relationen till föräldrarna. Det var startskottet för teorins formulering. I rapporten framgår hans upptäckter om att små barn behöver trygghet när de skiljs från en förälder. Under ungefär 40 år arbetade Bowlby tillsammans med Mary Ainsworth för att utveckla teorin vidare och fördjupa förståelsen för kopplingen mellan barns anknytning, sociala och emotionella utveckling. Enligt Broberg, Granqvist, Ivarsson & Mothander (2006, s. 14) anses anknytningsteorin idag vara en av de viktigaste psykologiska teorierna. Teorin är särskilt central när det gäller relationen mellan barn och vårdnadshavare, men den kan även tillämpas i relationen mellan pedagog och barn i förskolan. Anknytningsteorin är därför relevant för denna studie eftersom den ger en teoretisk grund för att förstå barns behov av trygghet och relationer vid introduktionen till förskolan.

3.2 Centrala begrepp

De centrala begreppen beskriver olika aspekter av hur barns trygghet och relationer utvecklas i mötet med pedagoger, samt hur vårdnadshavares inflytande och delaktighet kan förstås under inskolning.

3.2.1 Anknytning

I Svenska Akademiens ordbok (2024) betyder anknytning: *förbindelse med person(er), starkt känslomässigt band mellan människor som känner tillit till varandra, ofta mellan förälder och barn samt anknytning (till någon/något)*. Den engelska benämningen för anknytning är attachment och inom anknytningsteorin syftar begreppet på ett band mellan ett barn och en anknytningsperson (Broberg et al. 2006, s. 13). Anknytning handlar alltså om människans behov av relationer och hur vi fungerar i dem. Detta utvecklas främst under de första levnadsåren och begreppet anknytning är starkt förknippad med barns relation till en förälder eller andra nära vuxna (Broberg, Hagström & Broberg 2023, s. 31). Tidigt samspel är viktigt för att kunna etablera anknytning, menar Killén (2014, s. 17). Broberg et al. (2006, s. 57) lyfter att det är betydelsefullt att denna uppbyggnad av relation tar både tid, engagemang och kontinuitet för att barnet ska utveckla anknytning. Även Killén (2014, s. 127) lyfter detta och menar att varje barn behöver en anknytningsperson när de börjar förskolan.

3.2.2 Trygg bas

Begreppet *trygg bas* anses vara det mest centrala begreppet i anknytningsteorin (Broberg et al., 2023, s. 44). Enligt Bowlby (2010, s. 33) syftar trygg bas på den omsorgsförmåga från en vårdnadshavare som gör att barnet kan känna sig trygg och vågar utforska omvärlden. En trygg bas omfattar två centrala aspekter (Broberg et al., 2023, s. 44)

1. Att vara en trygg bas för att barnet ska våga utforska omvärlden.
2. Att vara en säker hamn som barnet kan återvända till när det behöver stöd eller tröst.

Broberg et al. (2023, s 45) betonar att trygg bas är avgörande för barns utveckling och utforskande. Utan en trygg bas riskerar barnet att bli otrygg, vilket kan påverka förmågan att undersöka och samspela med omvärlden. Efter introduktionen till förskolan förändras barnets situation eftersom vårdnadshavaren som tidigare varit den trygga basen inte längre är närvarande under dagen (Broberg et al. (2023, s 46). Därför är det viktigt att barnet ges möjlighet att etablera en trygg bas till en pedagog vid introduktion till förskolan.

3.2.3 Primär och Sekundär anknytningsperson

Barn etablerar anknytning till vårdnadshavare, men de kan även etablera anknytningsrelationer till andra viktiga vuxna. Både Broberg et al. (2023, s. 281) och

Brandtzaeg, Torsteinson & Øiestad (2016, s. 26) lyfter att en primär anknytningsperson är en förälder eller vårdnadshavare som mamma eller pappa och som är barnets säkra hamn. Det kan förstås på samma sätt som den trygga basen. En sekundär anknytningsperson är istället andra nära vuxna som barnet utvecklar trygghet till över tid, exempelvis pedagoger i förskolan. Denna relation utgör "nummer två" i barnets anknytningshierarki. Om den primära anknytningspersonen inte är närvarande, blir det viktigt att den sekundära finns nära, som under förskoledagen när vårdnadshavaren inte är där. Detta beskriver Brandtztæg et al. (2016, s. 27) tydligt genom att den primära anknytningen "dras ut" när barnet lämnas på förskolan och "sätts in" igen vid hämtning. Under förskoledagen behöver barnet en vuxen som kan fungera som en förlängning av den anknytningen. Om den kontakten saknas kan barnet känna oro eller stress, vilket i sin tur kan påverka barnets trygghet och utforskande (Brandtztæg et al. 2016).

3.2.4 Delaktighet och inflytande

Utöver de begrepp som ingår i anknytningsteorin används i denna studie även begreppen delaktighet och inflytande. Dessa begrepp används som kompletterande glasögon för att belysa vårdnadshavarens roll i introduktionen till förskolan. I läroplanen (lpfö18, 2025) är begreppen delaktighet och inflytande nära varandra och det kan vara svårt att skilja dem åt. De båda omfamnar samma helhet men det handlar om två olika delar. Enligt Svenska akademiens ordböcker (2024) betyder delaktighet: *aktiv medverkan & delaktighet (av/i något)* och begreppet inflytande definieras som: *möjlighet att påverka, inflytande (på/över någon/något)*. Delaktighet och inflytande är centrala begrepp i läroplanen när det kommer till att skapa ett samarbete mellan hem och förskola. Både skollagen (2010:800) och läroplanen (lpfö 18, 2025) lyfter att vårdnadshavare ska informeras om sitt barn, men också ha möjligheten till att samarbeta och utvärdera verksamheten. Ur ett inskolningsperspektiv handlar delaktighet om hur vårdnadshavarna får möjlighet att delta i processen, exempelvis hur de inkluderas i rutiner, aktiviteter och i mötet med pedagoger. Inflytande innebär istället hur de kan påverka inskolningens längd och utformning, så att den anpassas efter barnets och vårdnadshavarens behov och trygghet. Vårdnadshavarens delaktighet och inflytande kommer till uttryck genom utvecklingssamtal, daglig dialog med pedagogerna, men också genom att pedagogerna på förskolan visar lyhördhet och är öppna för vårdnadshavarens åsikter, synpunkter eller behov.

Eckeskog (2024) lyfter både begreppen, inflytande och delaktighet. Hon menar att när förskolan erbjuder en välfungerande kommunikation genom att pedagoger anpassar sitt bemötande utifrån vårdnadshavares förutsättningar och behov, så skapas förutsättningar för vårdnadshavares delaktighet och inflytande (Eckeskog 2024, s. 33). Eftersom introduktionen till förskolan kräver kommunikation mellan vårdnadshavare och pedagog kan begreppen delaktighet och inflytande därför förstås som nära relaterade under inskolningen. Utan fungerande kommunikation begränsas vårdnadshavares möjlighet till både delaktighet och inflytande. Det är däremot enligt Eckeskog (2024, s. 24) upp till rektor och arbetslag hur formerna för delaktighet och inflytande i praktiken ska gå till. De menar att det kan ha både positiva och negativa konsekvenser. Att ge vårdnadshavare möjlighet till delaktighet och inflytande stöds av alltså av Skollagen (2010:800) och Läroplanen (lpfö 18, 2025) och begreppen är därför relevanta för att förstå hur vårdnadshavarna inkluderas vid introduktion till förskolan.

3.3 Sammanfattning och relevans

Begreppen anknytning, trygg bas, primär och sekundär anknytning används i denna studie för att förstå hur barns trygghet formas i relationen mellan barn och pedagoger under inskolningen. Begreppen delaktighet och inflytande synliggör vårdnadshavares upplevelser av sitt eget handlingsutrymme och samspel med förskolan. Tillsammans möjliggör dessa begrepp en helhetsförståelse (se figur 2) av inskolningen och det blir möjligt att synliggöra samspelet mellan hem och förskola, samt fördjupa förståelsen för hur trygghet, delaktighet och inflytande påverkar varandra.

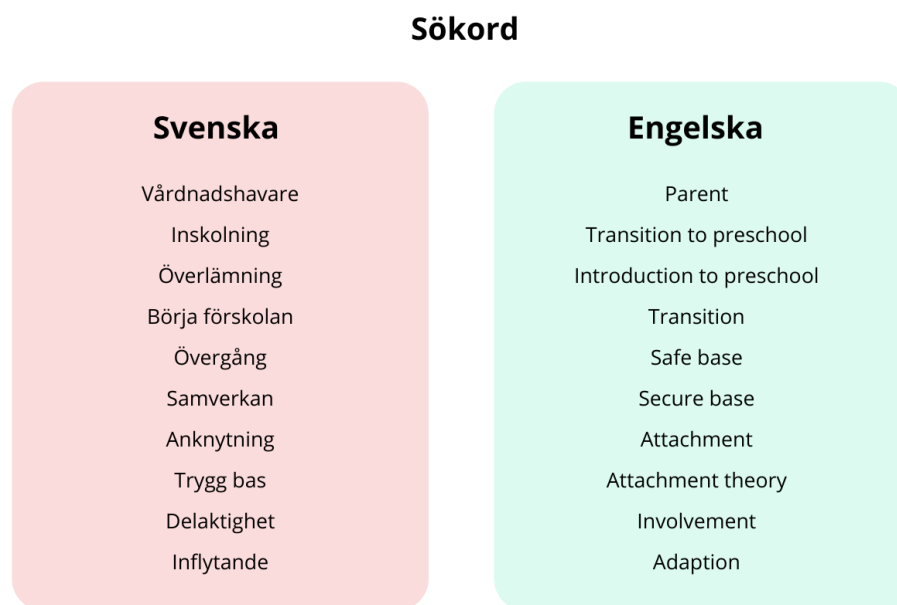
Figur 2: Illustration som visar hur mina teoretiska glasögon samspelar mellan teorin och begrepp (Älvedal, 2025)

4. Tidigare forskning

Nedan presenteras svensk och internationell forskning inom mitt forskningsområde. Inledningsvis ges en kort presentation kring sökprocessen. Avslutningsvis förs en sammanfattning av hur den tidigare forskningen är relevant för min studie.

4.1 Sökprocessen

I sökprocessen har jag använt mig av olika sökmotorer såsom SwePud, ERC, NB-ECEC, ERIC via EBSCO och Libsearch. De sökord jag har använt för att hitta betydande forskning är bland annat de som visas i figuren nedan (se figur 3).

Figur 3: Sökord som använts vid sökning av tidigare forskning (Ålvedal, 2025).

4.2 Stress och barns trygghet

Inom detta tema har jag funnit flera intressanta studier. En studie av Nystad, Drugli, Lydersen, Lekhal, & Buøen (2021) visade att introduktion till förskolan och särskilt separationen från en vårdnadshavare, var stressande för barn. I denna studie mättes stresshormonet kortisol hos barn vid introduktion till förskolan i Tyskland. Studien ville hjälpa pedagoger och vårdnadshavare att förstå barns uppfattningar av processen i mer detalj, för att sedan kunna anpassa processen och möta barns behov. Urvalet var 119 barn med giltigt

samtycke från vårdnadshavare, vars barn började förskola hösten 2018. Tillvägagångssättet för den här studien var att provtagningar skedde under sex dagar under alla barnens första veckor i mötet med förskolan vid tre faser: aklimatiseringsfas (i sällskap med vårdnadshavare), separationsfas (utan vårdnadshavare) och uppföljningsfas (efter fyra till sex veckor). Proverna togs klockan 10.00 och 15.00 i förskolan, samt klockan 18.00 i hemmet. Förskolorna fick salivprovpaket och samtliga prover genomfördes på ett lekfullt sätt för att underlätta provtagningarna. I studien framkom att barnen hade förhöjda kortisolnivåer på eftermiddagen under hela övergångsperioden och som högst vid separationsfasen, men att det minskade på kvällen. Detta resultat visar att separationen från vårdnadshavare väcker oro och att barnen får svårt att reglera sina känslor. Att barnen visade förhöjda kortisolnivåer kan förstås utifrån att de inte har anknytning ännu. Detta tar förvisso tid, men det visar hur viktigt det är och att barn är i behov av anknytning vid introduktion till förskolan för att utveckla trygghet. För att ha barnens stressnivåer balanserade under introduktionen till förskolan föreslog Nystad et al. (2021, s. 170) att kortare dagar är en fördel för att anpassa övergången, samtidigt som vårdnadshavaren är mer närvarande.

En annan studie hade som utgångspunkt att relationen mellan barn och pedagog är viktig och att vårdnadshavare kan ha en avgörande roll för att stödja denna relation (Andersson Søre & Psouni 2025). Denna studie tog avstamp i ett anknytningsteoretiskt perspektiv och studien ville undersöka och påvisa hur man på bästa sätt kan stödja relationen mellan vårdnadshavare och pedagog. Metoden var fokusgrupper med svensk förskolepersonal. Deltagarna valdes ut från en tidigare enkätstudie av Andersson Søre et al. (2023), och i det slutliga urvalet deltog 31 förskolepersonal. Fokusgrupperna bestod av pedagoger som jobbar med samma inskolningsmetod, traditionell eller föräldraaktiv. Detta för att underlätta samtalen i hur pedagogerna involverar vårdnadshavarna, snarare än att samtala om skillnader i inskolningsmetod. Resultatet visade att ett stödjande samspel med vårdnadshavare under inskolning gav en bättre relation mellan barn och pedagog. Resultatet grundar sig också i att pedagogerna kunde sätta sig in i vårdnadshavarens tankar och känslor som gjorde att samarbetet och kommunikationen stärktes. En annan studie inom detta tema är kopplad till barns trygghet vid gruppinskolning. I en studie av Williams, Sheridan & Pramling Samuelsson (2019) användes en mixad metod med enkät och fallstudier där intervjuer genomfördes med förskollärare. Syftet var att undersöka hur gruppstorlek påverkar barns

förutsättningar i förskolan. Resultatet visar att stora grupper begränsar möjligheten att möta barns individuella behov, medan mindre grupper ger bättre förutsättningar för lärande och engagemang. Studien om gruppstorlek är därför relevant i relation till gruppinskolning där barn introduceras samtidigt. Gruppens storlek och sammansättning kan därmed vara avgörande för hur snabbt barn känner sig trygga vid introduktionen till förskolan.

4.3 Vårdnadshavares delaktighet och inflytande

Både Andersson Sjøe et al. (2023), och Markström och Simonsson (2017), visade att vårdnadshavare var mer engagerade i en föräldraaktiv metod. Andersson Sjøe et al (2023) undersökte om olika inskolningsprocesser kan påverka relationsbyggande mellan vårdnadshavare och pedagoger. De använde en blandad metod genom kvantitativ och kvalitativ datainsamling i form av enkätsvar från förskollärare i Sverige. Studien fick in 535 svar genom ett snöbollsurval. Markström och Simonsson (2017) ville också undersöka samspelet mellan hem och förskola i inskolningsprocessen. Det som skiljer sig åt mellan dessa två studier är metodvalet. Markström och Simonsson (2017) använde sju inspelade fokusgruppsintervjuer med förskollärare som har arbetat i förskolan i flera år för insamling av data. Totalt deltog 17 pedagoger i denna studie. Trots att de två studierna använder olika metoder för insamling av data visar båda samma resultat. De båda visar att en föräldraaktiv metod leder till större engagemang från vårdnadshavare. Detta kan förklaras av att den föräldraaktiva metoden betonar vårdnadshavares aktiva roll. De förväntas själva ta hand om sitt barn under inskolningen vilket skapar mer delaktighet. Den traditionella metoden är däremot mer passiv och kan därmed minska möjligheten till engagemang och delaktighet. Studiens resultat kan tolkas som att den föräldraaktiva modellen bidrar till ett närmare samarbete mellan vårdnadshavare och förskola, eftersom vårdnadshavaren i större utsträckning får möjlighet att vara närvarande och delaktig under sitt barns första tid på förskolan.

Till skillnad från studierna ovan, som undersöker pedagogernas uppfattningar, så har jag hittat två studier som istället lyfter vårdnadshavares delaktighet. Öhman, Hugo & Augustine (2024) ville utforska vårdnadshavares uppfattningar om deltagande och använde kvalitativa, individuella intervjuer med 20 vårdnadshavare som datainsamlingsmetod. Intervjuerna genomfördes med en semistrukturerad intervjuguide med förbestämda huvudområden och

vårdnadshavarna gavs fritt utrymme till att beskriva sina egna uppfattningar. Urvalet av vårdnadshavare var strategiskt för att få en bred variation av data. I studien deltog vårdnadshavare från fem olika förskolor från olika städer, med varierande kön, språk och utbildningsnivå. En annan studie skriven av Марковић, Станисављевић & Мамутовић (2020) ville undersöka vårdnadshavares attityder till delaktighet i en Serbisk förskola och urvalet bestod av en självskattningsenkät med 763 vårdnadshavare vars barn går i statlig förskola i Serbien. Studierna skiljer sig i metodval, men likheten ligger i att de båda ville undersöka vårdnadshavares delaktighet i förskolan. Марковић et al. (2020) fokuserade mer på vårdnadshavares attityder, medan Öhman et al. (2024) var mer intresserad av vårdnadshavares egna beskrivningar och uppfattningar av delaktighet. Öhman et al. (2024) fann att vårdnadshavare har olika uppfattningar om vad delaktighet i förskolan innebär. Det framkom att vårdnadshavarna var nöjda men de önskade mer delaktighet, bli sedda och bemötta med öppenhet. Även Марковић et al. (2020) fann att vårdnadshavarna såg sig själva vara delaktiga i förskolans arbete och i samarbetsprocessen. Dessa två studier visar alltså att vårdnadshavare tänker olika kring temat delaktighet i förskolan. Hur delaktighet upplevs vid introduktion till förskola är därav särskilt viktigt, då alla vårdnadshavare kan uppleva delaktighet och inflytande på olika sätt.

4.4 Sammanfattning av tidigare forskning

Sammanfattningsvis visar tidigare forskning att barns trygghet under inskolning påverkas av relationer, tid, metodval och att vårdnadshavarnas delaktighet varierar. Trots detta så lyfts dessa områden nästan alltid separat och få studier undersöker hur dessa aspekter samspelar i samma process. Det saknas därför kunskap om hur vårdnadshavare själva uppfattar sambandet mellan barns trygghet, och sin egen delaktighet och möjlighet till inflytande. Denna lucka behöver fyllas. Genom att lyfta vårdnadshavares röster belyser min studie en viktig dimension av förskolans praktik som hittills fått begränsad uppmärksamhet i forskning. Mitt resultat kommer i kapitel sju att diskuteras och problematiseras till forskning som beskrivits i detta kapitel.

5. Metod

I följande avsnitt kommer en redogörelse för mitt val av metod. Metodvalet ligger till grund för studiens syfte, vilket är att undersöka vårdnadshavares upplevelser kring inskolningsprocessen. Jag kommer även redogöra för urval, genomförande och etiska övervägande. Avsnittet avslutas med att beskriva analysmetoden.

5.1 Intervjuer

Enligt Stukát (2005 s. 36) är det problemformuleringen som styr vilken metod som är bäst i en studie. Han menar att det går att välja mellan en kvalitativ och en kvantitativ metod i ett forskningssammanhang. Eftersom denna studie syftar till att belysa vårdnadshavares upplevelser av introduktion till förskolan, valdes det kvalitativa tillvägagångssättet. Bryman (2011 s. 355) menar att kvalitativa metoder möjliggör en djupare förståelse av människors erfarenheter och tolkningar. Detta kan inte i samma utsträckning uppnås genom kvantitativ metod. Patel och Davidson (2019, s. 95) beskriver att kvantitativa metoder ofta är snabbare att administrera men att det inte ger möjlighet till djup och egna uttryck. I denna studie hade en kvantitativ metod därmed inte kunnat fånga vårdnadshavares egna röster och beskrivningar av introduktionen till förskolan på samma sätt som intervjuer möjliggör. Därför ligger mitt metodval i linje med studiens syfte.

De två viktigaste intervjuformerna som Bryman (2011, s. 413) nämner i kvalitativ forskning är ostrukturerade och semistrukturerade intervjuer. Min studie tar sin utgångspunkt i semistrukturerade intervjuer som datainsamlingsmetod. En semistrukturerad intervju kännetecknas enligt Alvehus (2023 s.115) av ett fåtal öppna frågor eller bredare teman tillsammans med följdfrågor. Jag formulerade sex frågor som kunde besvara mitt syfte och mina frågetsällningar. Jag undvek frågor med ja och nej svar eftersom jag ville följa upp svaren genom att ställa följdfrågor (se bilaga 1). Som intervjuare förväntas jag enligt (Bryman 2011, s. 420) vara lyhörd inför intervjupersonens svar och följa upp dessa på olika sätt. Bryman (2011, s. 49) lyfter begreppet tillförlitlighet och menar i vilken utsträckning studiens resultat skulle bli densamma om den genomförs på nytt. Användning av semistrukturerade intervjuer kan därför påverka studiens tillförlitlighet. Då intervjuerna är flexibla kan nya

intressanta teman uppstå under intervjuens gång. Detta kan leda till att olika följdfrågor ställs till olika respondenter vilket i sin tur kan påverka studiens resultat.

5. 2 Urval

Enligt Bryman (2011, s. 434) görs urval i kvalitativa studier utifrån en önskan om att finna intervjupersoner som är relevanta för att kunna besvara studien frågeställningar. I min studie var det därför viktigt att inkludera vårdnadshavare som hade erfarenhet av introduktion till förskola. Urvalet bestod av sex vårdnadshavare i varierande åldrar från 26–35 år. Då urvalet består av sex vårdnadshavare ger det en fördjupad förståelse av dessa deltagares resonemang. Samtliga deltagare är kvinnor då de i större utsträckning är involverade i detta sammanhang och oftast har huvudansvaret för barns inskolning. Att urvalet enbart är kvinnor innebär att studien inte inkluderar variation i vårdnadshavares kön, vilket kan ha påverkat bredden i de erfarenheter som ligger till grund för resultaten. Alla deltagare är bosatta i olika delar av landet, Skåne, Östergötland och Småland, vilket gav en bra geografisk spridning.

Urvalet kan beskrivas som både *strategiskt* och *bekvämlighetsurval*. Ett strategiskt urval innebär enligt Alvehus (2023 s. 97) att deltagarna väljs ut eftersom de har erfarenhet som är relevanta för studiens frågeställningar. Ett *bekvämlighetsurval* handlar istället om att deltagarna väljs ut utifrån tillgänglighet (Alvehus, 2023 s. 98). I min studie låg det *strategiska urvalet* i att deltagarna valts ut med erfarenheter av olika inskolningsmetoder för att kunna lyfta upplevelser i relation till de olika metoderna. *Bekvämlighetsurvalet* handlar istället om att urvalet görs bland vårdnadshavare som var tillgängliga genom mina kontakter. Användning av dessa strategier möjliggjorde tillgång till deltagare och informationsrika intervjuer. Samtidigt kan ett sådant tillvägagångssätt innebära att resultaten speglar erfarenheter hos personer som haft möjlighet och vilja att delta. Detta kan ha påverkat vilka perspektiv som representeras i studien.

Patel och Davidson (2019, s. 97) berättar att forskaren i kvalitativ studie ska ge information till respondenternas medverkan i flera steg. Urvalet skedde därför via Instagram där potentiella deltagare fick information om studiens syfte i samband med att de tillfrågades vilken inskolningsmetod de hade erfarenhet av. Till en början var min avsikt att inkludera vårdnadshavare med erfarenhet av traditionell och föräldraaktiv inskolning. Under

datainsamlingen framkom dock att deltagarna hade erfarenhet av gruppinskolning vilket ledde till att även denna metod inkluderades i studien. Slutligen deltog två vårdnadshavare med erfarenhet av traditionell inskolning, en med föräldraaktiv inskolning och tre med gruppinskolning.

5.3 Genomförande

Tidpunkt för intervju bestämdes i samråd med respondenten utifrån tillgänglighet. Intervjuerna genomfördes via zoom eftersom deltagarna befann sig på olika platser i landet, vilket bidrog till ett effektivt genomförande. Tidsåtgången för respektive intervju varierade mellan 30-40 minuter. Frågorna i intervjun var öppna (se bilaga 1) vilket Patel och Davidson (2019, s. 98) poängterar ger respondenten möjlighet att formulera sina svar fritt och utveckla sina tankar. Jag avslutade varje intervju med en neutral fråga som gav utrymme för kommentarer eller möjlighet till tillägg. Detta anser Patel och Davidson (2019, s. 99) som en lämplig metod och upplevs ofta som betydelsefull av respondenten.

Efter att alla intervjuer hade spelats in, transkriberades allt material. Alvehus (2023, s. 117) lyfter att transkribering är ett kraftfullt och effektivt redskap i kvalitativa studier. Det finns däremot olika sätt att transkribera insamling av data. Man kan transkribera samtidigt som själva intervjun görs, eller så kan intervjun spelas in och transkriberas efteråt. Jag valde att transkribera efteråt för att vara närvarande under intervjun och för att avsätta tid att i lugn och ro göra en noggrann beskrivning av vad som sades under intervjun.

5.4 Etiska överväganden

Enligt Patel och Davidson (2019, s. 83) ska mindre undersökningar som exempelvis ett examensarbete innehålla noggranna överväganden av forskningsetiska aspekter. Denna studie har tagit hänsyn till deltagarnas integritet, trovärdighet och konfidentialitet. Min studie utgår från Vetenskapsrådets forskningsetiska riktlinjer (2024) och de fyra huvudkraven: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Patel & Davidson, 2019, s. 84-85)

5.4.1 Informationskravet

Detta krav handlar om att deltagarna ska informeras om studiens syfte, tillvägagångssätt och frivillighet. I denna studie informerades alla deltagare om att medverka i studien sker inom ramen för ett examensarbete. De fick skriftlig information via mejl, messenger eller instagram med informationsblanketten (se bilaga 2). Innan varje intervju säkerställde jag muntligt att deltagaren hade tagit del av informationen och förstått vad medverka innebär.

5.4.2 Samtyckeskravet

Detta krav innebär att deltagarna själva bestämmer över sin medverka. Medverka baseras på frivilligt samtycke där deltagarna när som helst kan avbryta utan konsekvenser. Samtycke inhämtades först via skriftlig kommunikation på Instagram där deltagarna gav sitt godkännande till att delta i studien. Därefter skickades samtyckesblankett som lästes igenom innan medverka. Innan intervjun började bekräftade deltagarna sitt samtycke muntligt samt intygade att de hade tagit del av samtyckesblankett (se bilaga 2).

5.4.3 Konfidentialitetskravet

Detta krav handlar om att den insamlade datan ska förvaras på ett sätt så att obehöriga inte kan ta del av dem, och att deltagarna inte kommer att kunna identifieras i det färdiga arbetet. Ljudinspelningen lagras på Malmö universitets server under arbetet med examensarbetet och kommer att raderas ett halvår efter att examensarbetet är godkänt och klart. Informationen om datainsamling och anonymisering förmedlades via informationsblanketten (se bilaga 2) och upprepas inför varje intervju.

5.4.4 Nyttjandekravet

Nyttjandekravet handlar om att det insamlade materialet endast används för studiens syfte. Deltagarna informerades om detta i informationsblanketten (se bilaga 2) samt muntligt vid varje intervju.

5.5 Analysmetod

Alvehus (2023, s. 143) lyfter att en analysprocess kan beskrivas utifrån tre grundläggande arbetssätt, att *sortera*, *reducera* och att *argumentera*. När allt material var transkriberat skrevs samtliga intervjuer ut på papper. Jag läste igenom mitt material ett flertal gånger för att få en helhetsbild av innehållet. Därefter *sorterades* materialet genom att markeringar gjordes i texterna med hjälp av olika färgpennor för att urskilja mönster och se samband. I nästa steg *reducerade* jag materialet. Det innebär att jag valde ut de delar av datainsamlingen som var mest relevanta för min studies syfte och frågeställningar. De mönster och samband som framträdde i mitt reducerade material bildade kategorier vilket överensstämmer med Kihlströms (2007 s. 162-163) beskrivning av kategoribildning. Dessa kategorier ligger till grund för den fortsatta analysen samt den *argumentation* som presenteras i nästa kapitel.

6. Resultat och analys

I följande kapitel kommer jag att presentera mitt empiriska material. Jag presenterar detta utifrån mina frågeställningar för att synliggöra syftet och förstå hur vårdnadshavare uppfattar introduktionen till förskolan. Detta kommer att analyseras utifrån mina teoretiska perspektiv som innefattar begreppen: *anknytning*, *trygg bas*, *primär anknytningsperson* och *sekundär anknytningsperson* samt *delaktighet* och *inflytande*. För att styrka vårdnadshavares uppfattningar kommer jag använda mig av citat. För att säkerställa att alla deltagarna är anonyma benämns vårdnadshavarna som VH1-VH6. När deltagarna refererar till sitt barns namn och/eller pronomen benämns det med X.

6.1 Barns trygghet

Här nedan lyfter jag hur vårdnadshavare upplever att deras barn etablerar trygghet under inskolning. Jag har i denna kategori kunnat urskilja tre huvudkategorier som är relevanta utifrån min studie. Dessa är, *olika inskolningsmetoder skapar olika förutsättningar*, *trygghet byggs genom kontakt med pedagog* samt *barn med syskon har fördel när de börjar förskolan*. Varje huvudkategori avslutas med en kort sammanfattning.

6.1.1 Olika inskolningsmetoder skapar olika förutsättningar för trygghet

Vårdnadshavarna beskriver tydliga skillnader i hur barnets trygghet utvecklades kopplat till vilken inskolningsmetod som användes. I berättelser från vårdnadshavarna framkom det främst erfarenheter av traditionell inskolning och gruppinskolning, medan en av vårdnadshavarna deltog i en föräldraaktiv inskolning. Även om syftet inte varit att jämföra metoderna så visar resultatet att upplägget och tidsramen för inskolningen påverkade barnets möjlighet att etablera trygghet i övergången från hemmet till förskolan.

Den vårdnadshavare som deltog i föräldraaktiv inskolning upplevde att barnet snabbt kände sig trygg under inskolningen, trots att den var kort. Detta kan teoretiskt förstås som att barnet genom närvaron av sin primära anknytningsperson kunde använda vårdnadshavaren som en trygg bas samtidigt som pedagogerna var tillgängliga. Samtidigt framgår det att barnets trygghet inte enbart handlade om metodens upplägg, utan också omgivningens

förutsättningar. Den föräldraaktiva metoden kan därför skapa trygghet när omgivningen är gynnsam men metodens påverkan behöver analyseras och förstås i relation till sitt sammanhang.

De vårdnadshavare som deltog i traditionell inskolning upplevde att barnets trygghet byggs upp gradvis. Den längre tidsperioden, den tydliga strukturen och den stegrande introduktionen gav barnet möjlighet att vänja sig vid förskolan i sin egen takt. Även om vårdnadshavaren inte uttrycker det som en direkt följd av metodens upplägg, så beskrivs en process där både tiden och formen av inskolningen bidrog till att barnet kunde utveckla trygghet successivt. En vårdnadshavare berättar:

Det började med att vi kom dit första dagen och jag var med X hela tiden. [...] Jag tror vi va där typ två timmar första dan kanske, en två timmar. [...] Ville X ta kontakt med en pedagog så gjorde X det, så X fick känna in ett själv utan det var ju inte påtvingat. [...] Vi skulle va där, känna in miljön, prata med pedagogerna som va där. [...] Efter fjärde dan så testade vi en timme, att jag skulle gå undan. [...] Dagen efteråt så vart det ju att X var där själv en timme till och sen andra veckan så stegrade det ju upp också, att X åt kanske, åt frukten där, åt lunch å så. [...] I början var jag väl mer delaktig och aktiv i det till att sen slussa bort mig själv lite.

(VH1)

Berättelsen är en konkret beskrivning av hur barnets trygghet gradvis etableras genom den traditionella inskolningen. Barnet får tid att närma sig både miljön och pedagogerna i sin egen takt. Med stöd i Brandtztæg et al. (2016) förklaring av primär och sekundär anknytning, så kan det i citatet ovan förstås som en gradvis övergång av barnets trygghet från den primära anknytningspersonen till en ny sekundär anknytningsperson. Här blir det tydligt att den successiva separationen mellan barn och vårdnadshavare möjliggör att barnet kan börja uppfatta pedagogen som en trygg bas och våga utforska förskolan. Både Brandtztæg et al. (2016, s. 154) och Broberg et al. (2023, s. 73) lyfter att "tid" är en viktig process för en anknytningsrelation vilket blir synligt när barnet får "känna in ett själv, utan det var ju inte påtvingat". På så sätt får barnet möjlighet att utforska med en tillgänglig vuxen, vilket även Broberg (2006, s. 57) lyfter som centralt för anknytning. Sammanfattningsvis kan den traditionella inskolningen ses som en metod som ger barnet tid, och ger goda möjligheter att skapa trygghet och anknytning, en trygg bas med en sekundär anknytningsperson i den nya miljön.

Vid gruppinskolning beskrev däremot flera vårdnadshavare att barnets trygghet tog längre tid att utvecklas. Den korta tidsramen och att flera barn skolades in samtidigt upplevdes göra processen mer intensiv. Vårdnadshavarna upplevde att deras barn inte fick tillräckligt med tid eller uppmärksamhet för att vänja sig vid förskolan i sin egen takt, vilket gjorde att tryggheten i vissa fall utvecklades först efter att inskolningen var avslutad. En vårdnadshavare uttrycker följande.

Jag tycker det blir så annorlunda när man har gruppinskolning. [...] X fick inte dem ögonen på sig. [...] Jag tror att X hade tytt sig mer till personalen om X hade fått ögonen på sig direkt. [...] Nu vart det ju en grupp så nae jag hade tyckt att det var bättre om man var själv. [...] Inte nog kanske, jag tycker ju att det kom mer senare. Efter inskolning. Men absolut att X började, de var ju hon som skolade in X som X var närmast, till slut.

(VH2)

Detta visar att barnet inte fick den individuella uppmärksamheten som krävs för att utveckla en anknytning, trygg bas och sekundär anknytning. Att barnet inte fick "ögonen på sig", kan ha påverkat barnets vilja att närma sig pedagogerna. Sett utifrån Killén (2014, s. 17) som betonar vikten av tidigt samspel för att etablera anknytning kan detta tolkas som att barnets möjlighet att skapa en trygg bas och sekundär anknytningsrelation försvårades under inskolningen. Att barnet inte får denna möjlighet under inskolningen kan leda till en ökad osäkerhet och därmed längre utvecklad process för anknytning till pedagogerna. Detta bekräftas även av Brandtztæg et al (2016, s. 26, 27). En annan vårdnadshavare beskriver.

Jag tror det var så kort tid liksom men X måste ju ha känt någon typ av säkerhet av att typ inte gråta hela dagen. Jag lämnar ju X liksom, så det känns ju som att X ändå kände sig trygg där. Men det var nog att vi hade dom dagarna där tillsammans och då blev X trygg i sig liksom.

(VH5)

Denna vårdnadshavare beskriver istället hur tryggheten byggdes upp genom den gemensamma tiden för vårdnadshavaren och barnet under inskolningen: "Vi hade dom dagarna där tillsammans och då blev X trygg i sig". Barnets trygghet handlar om upplägget och tidsramen för inskolningen samt att vårdnadshavaren var närvarande vid första dagarna. Killén (2014, s. 127) beskriver att varje barn behöver någon slags person att knyta an till när de börjar förskolan. I detta exempel fungerar vårdnadshavaren som en trygg bas vilket i sin tur gör att barnet vågar vara i förskolemiljön utan att uppleva någon oro. Tryggheten byggs

därmed upp i samspelet mellan barnet och de närvarande vuxna. När vårdnadshavaren upplever att barnet “inte gråta hela dagen” blir det också ett tecken på att barnet har utvecklat någon slags känsla av trygghet.

Genom vårdnadshavarnas berättelser blir det tydligt att olika inskolningsmetoder ger olika förutsättningar för trygghet. I den traditionella byggs tryggheten upp steg för steg genom tid och struktur, vilket möjliggör att barnet överför trygghet till en ny sekundär anknytningsperson. Den föräldraaktiva metoden kan bidra till trygghet under goda förutsättningar, medans gruppinskolningen framstod som mest sårbar med fördröjd anknytningsprocess. Sammanfattningsvis visar detta resultat att det finns en betydelse av tid, struktur och pedagogernas tillgänglighet för att barn ska kunna utveckla trygghet till den nya miljön. I nästa huvudkategori riktas fokus mot just denna relation, hur barns trygghet konkret byggs genom kontakt med pedagog.

6.1.2 Trygghet byggs genom kontakt med pedagog

Flera vårdnadshavare beskriver att barnets trygghet under inskolningen formas genom kontakten mellan barnet och pedagogerna. Många vårdnadshavare upplever att närvarande, engagerade pedagoger som visar ett genuint intresse för barnet, utvecklar trygghet snabbare. Samtidigt lyfts en variation i hur arbetet med anknytning under inskolningen organiseras. I vissa fall har barnet fått en tydlig ansvarspedagog som snabbt blivit en trygghet. I andra fall beskriver vårdnadshavaren en bredare anknytning där hela arbetslaget delar på ansvaret. Någon upplever också att det saknas en tydlig anknytningsperson, vilket i sin tur gör att barnets trygghet dröjer längre. I nästa citat följer en vårdnadshavares berättelse kring hur hennes barn knöt an särskilt starkt till en specifik pedagog.

X knöt sig alltså specifikt till en pedagog väldigt mycket och det märker jag av fortfarande idag liksom, att det är X:s pedagog [...] dom sitter ju vid två olika matbord med varsin pedagog, då fick X va men den pedagogen som X kändes tryggast med.

(VH6)

I denna beskrivning framgår det att barnets känsla av trygghet växer fram när samma pedagog finns nära vid olika vardagliga situationer, exempelvis måltidssituationen. Att pedagogen anpassar sig till barnets behov kan vara en strategi för att etablera en anknytning och trygghet.

I relation till Bowlbys (2010, s. 33) beskrivning av begreppet trygg bas kan detta tolkas som att pedagogen aktivt skapar förutsättningar för barnet att utveckla trygghet. Genom pedagogens närvaro blir pedagogen en "säker hamn" som barnet kan återvända till när det upplever osäkerheter. På så sätt kan barnet börja släppa den primära anknytningspersonen och istället börja bygga tillit till en sekundär anknytningsperson som barnet känner trygghet till. Även VH1 beskrev att dennes barn fick en "huvudperson", men det tycks inte ha haft någon avgörande betydelse för barnets trygghet. Istället upplevde VH1 att tryggheten grundade sig i att pedagogerna samarbetade mellan den lilla och stora avdelningen, vilket gjorde att alla barn blev bekanta med flera sekundära anknytningspersoner. Vårdnadshavaren betonar att syftet med detta var att "alla barn ska vara trygga med alla".

Samtliga vårdnadshavare beskriver dock inte att en tydlig relation till en specifik pedagog etablerades under inskolningen. Vissa berättar om motsatta erfarenheter där tryggheten snarare fördelas mellan flera pedagoger, eller inte hann utvecklas fullt ut. Detta blir tydligt i följande berättelser: "jag skulle inte säga att det var en specifik pedagog som gick mer till mitt barn än till nått annat" (VH5) och "det var nog alla som var, var involverade i barnen som skolades in" (VH3). Ur ett anknytningsteoretiskt perspektiv kan detta förstås som att barnet utvecklade flera sekundära anknytningsrelationer, det vill säga trygga relationer till flera vuxna utöver den primära anknytningspersonen. Brantzaeg et al. (2016, s. 28) beskriver detta som positivt för barn så länge relationen präglas av närhet och trygghet. På så vis fungerar vårdnadshavaren fortfarande som barnets primära anknytningsperson samtidigt som pedagogerna gradvis blir en gemensam trygg bas i förskolan. En möjlig följd av detta är att barnet får flera tillgängliga trygga baser, vilket i sin tur kan minska sårbarheten om någon pedagog skulle vara frånvarande. En vårdnadshavares reflektion fångar detta: "jag tror ändå att det var bra att dom pedagogerna som jobbade på avdelningen. [...] Jag tror att det hade kunnat bli mer, alltså lidande i längden om personen sen hade varit borta (VH3)." Ett liknande mönster syns i Källhage och Malm (2020, s. 49) resonemang om att det inte behövs någon uttalad ansvarig pedagog. De menar att det handlar om att bygga hållbarhet, snarare än relationer som är individberoende. Beskrivningen ovan från VH3 visar hur barnets trygghet kan stärkas när flera delar ansvar för att bygga relationer till barnet. Det skapar en bredare och mer hållbar grund för anknytning, trygghet, något som även Broberg et al. (2023, s. 90)

betonar när de beskriver att trygghet inte behöver byggas upp enbart genom enskilda pedagoger utan kan etableras genom hela arbetslaget och en gemensam trygg bas.

I denna kategori framträder det från vårdnadshavares berättelser att barns trygghet i hög grad formas genom den kontakt som etableras med pedagogerna. Barns trygghet upplever vårdnadshavarna kan byggas både genom en tydlig relation till en specifik pedagog, och genom arbetslagets gemensamma ansvar. Oavsett form är det pedagogernas närvaro, tillgänglighet och lyhördhet som blir avgörande för barnets möjlighet att utveckla anknytning och skapa en trygg bas vid introduktionen till förskolan.

6.1.3 Barn med syskon har fördel när de börjar förskolan

Flera vårdnadshavare beskriver hur barn med äldre syskon på samma förskola redan kände till miljön och personalen, vilket tycks ha påverkat hur snabbt tryggheten utvecklades under inskolningen. En vårdnadshavares beskrivning illustrerar detta tydligt.

Jag antar att X hade lite trygghet till förskolan förut eftersom X var där varje dag när X hämtade och lämnade sin storebror. [...] Om jag minns rätt så tog X nog någon pedagogs hand ganska fort. [...] Men jag tror som sagt att mycket beror på, eller X trygghet berodde på att X visste att storebror var där. Så det var nog X:s trygghet.

(VH3)

Ur berättelsen framträder det att barnet redan innan inskolningen hade en form av förståelse för miljön och personalen på förskolan. Eftersom barnets äldre syskon redan gick där, hade barnet följt med vid flera tillfällen och blivit bekant med både miljön och pedagogerna. Under inskolningen tog barnet snabbt en pedagogs hand och följde med vilket visar att barnet redan kände tillit till platsen och till pedagogerna. Vårdnadshavaren beskriver att tryggheten till stor del grundades i att det äldre syskonet befann sig i samma miljö, snarare än att en ny relation byggdes upp under själva inskolningen. Tryggheten tycks alltså ha formats genom tidigare erfarenheter, snarare än genom inskolning och en sekundär anknytningsperson.

Liknande mönster framkom även i andra vårdnadshavares berättelser. VH4 berättade att det yngre barnet redan hade besökt förskolan vid hämtning och lämning av storasyskonet, vilket tycks ha bidragit till en smidigare övergång. Utifrån anknytningsteorin kan barnets upplevelse

förstås som att tryggheten delvis överförs genom relationen till syskonet. Syskonet kan i det här sammanhanget ha fungerat som en form av trygg bas i förskolan. Även om barnet och syskonet inte gick på samma avdelning vid inskolning, beskriver Broberg (2023, s. 34) att anknytning också kan etableras i syskonrelationer, vilket i sin tur kan förstås som att barnet fick en känsla av trygghet under inskolningsprocessen. Det kan handla om att den anknytning som barnet har utvecklat hemma kan följa med in i förskolan genom relationen till syskonet. Utifrån anknytningsteorin, som enligt Broberg et al. (2006) är central inte bara i relationen mellan barn och vårdnadshavare, utan även mellan barn och pedagoger, så kan detta förstås som att trygghet och anknytning också kan överföras mellan barn. Den etablerade relationen till storasyskonet kan därför fungera som en form av anknytningsbro som underlättar övergången till förskolan genom att skapa en känsla av sammanhang och igenkänning i den nya miljön. Detta kan väcka frågor om hur pedagoger i förskolan kan fånga upp och bygga vidare på den trygghet barnet redan bär med sig in i förskolan.

Efter ungefär en månad upplevde VH3 att barnet fortsatt var trygg vid lämning. Det framkom att barnet snabbt hade funnit sig tillrätta i förskolan vilket vårdnadshavaren tolkade som ett resultat av igenkänning och syskonets närvaro. Samtidigt, eftersom syskonet gick på en annan avdelning och endast syns till vid vissa tillfällen under dagen, som exempelvis ute på gården, kan barnets fortsatta trygghet förstås som att det också hade hunnit skapa en relation till pedagogerna. Sett ur ett anknytningsperspektiv kan detta tolkas som att den trygghet som först byggdes genom igenkänning senare gick över till att handla om nya sekundära anknytningspersoner bland vuxna i förskolan.

Sammanfattningsvis visar vårdnadshavarnas berättelser att barns trygghet kan skapas genom tidigare etablerade band, som till exempel ett syskon. I jämförelse med tidigare huvudkategorier där tryggheten främst växte fram genom kontakt med pedagoger så visar vårdnadshavarna att tryggheten också kan bäras med in i förskolan genom redan etablerade relationer. På så sätt kan trygghet både vara något som byggs på plats och något som följer med barnet från hemmiljön in i den nya förskolemiljön.

6.2. Metoden sätter ramar men pedagogernas förhållningsätt avgör vårdnadshavares upplevelse.

Här nedan lyfter jag hur vårdnadshavare beskriver sin delaktighet och inflytande i introduktionen till förskolan. Jag har i denna kategori, till skillnad från föregående, inte några huvudkategorier. Resultatet visar att olika inskolningsmetoder påverkar vårdnadshavarnas möjlighet att vara delaktiga och påverka inskolningsprocessen. Samtidigt är det inte endast metoden i sig som är avgörande för hur delaktiga vårdnadshavarna faktiskt blir i inskolningen, utan pedagogernas bemötande spelar en central roll för hur de ramar som metoden skapar upplevs i praktiken. Det innebär att även om vissa metoder ger mer utrymme för samarbete mellan hem och förskola än andra, så kan ett öppet förhållningsätt från pedagogernas sida kompensera för mer strukturerade inskolningar. De vårdnadshavare som deltog vid gruppinskolningar upplevde att deras möjlighet att delta begränsades. Vid dessa inskolningar upplevde vårdnadshavarna att tiden med pedagogerna blev kortare och att inskolningen följde en färdig mall där det inte fanns utrymme att anpassa efter barnets eller föräldrarnas behov. En vårdnadshavare uttrycker: "Var aldrig med under frukt, alltså man var aldrig med under mellis och under måltid. Em, utan man var med vid lek, leksituation endast"(VH2). I relation till begreppet delaktighet blir det tydligt här hur strukturen i gruppinskolning skapade en gräns mellan vilka delar och rutiner av verksamheten som vårdnadshavaren fick ta del av. Att vårdnadshavaren och barnet inte fick delta i måltider kan förstås som att delaktigheten blev begränsad till vissa planerade delar snarare än hela förskolans vardag. Enligt Eckeskog (2024, s. 15) kan detta vara kopplat till orsaker som tid, kompetens och resursbrist, vilket innebär att verksamhetens ramar, möjligtvis att det var gruppinskolning, påverkade hur mycket inflytande och delaktighet vårdnadshavaren faktisk fick i praktiken. Utifrån detta exempel verkar vårdnadshavarens delaktighet formas av de förutsättningar som förskolan har vid inskolning. När moment som måltider uteblir från inskolningen kan vissa delar av barnets trygghet och förståelse för rutinerna på förskolan försvåras. Det kan i sin tur också påverka vårdnadshavarens möjlighet att förstå och stödja sitt barn under introduktion till förskola i övergången från hem till förskola. Samma vårdnadshavare beskriver också att en önskan av mer delaktighet och möjlighet att påverka, men att det inte erbjöds.

Jag hade ju velat vara mer delaktig. Em, jag hade nog absolut velat vara med i måltidssituation. [...] Alltså jag ville ju gärna vara väldigt delaktig. [...] När skulle jag ha haft möjlighet att påverka den? [...] Man fick ju aldrig frågan. [...] Nä men just att vara med på alla situationer, va med vid fruktstunden, och kunna dem här låtarna som dom sjunger för att sjunga dem hemma. Så att X känner sig tryggare på förskolan. Em ja se hur dom gör till alla olika. Nä men hur dom gör vid alla olika situationer, och samma sak vi påklädnad.

(VH2).

Med de teoretiska glasögonen visar detta hur delaktighet och inflytande inte bara handlar om en vilja, utan också om hur verksamheten faktiskt är organiserad. När pedagogerna inte bjuder in vårdnadshavare till samtal, eller frågar efter vårdnadshavarens tankar, blir samarbetet mellan hem och förskola inte ett samarbete. Då försvinner också känslan av att vara en del av barnets inskolning.

Utifrån begreppet delaktighet kan det också förstås som att vårdnadshavaren inte blev sedd och inte blev inbjuden i förskolans vardag. Utifrån begreppet inflytande blir det tydligt att vårdnadshavaren inte fick möjligheten att påverka upplägget eller delta i beslut kring inskolningen. Det påverkar inte bara samarbetet utan även barnets trygghet i introduktion till förskola och övergången från hem till förskola.

Även andra vårdnadshavare beskriver att ett speciellt schema för gruppinskolning minskade känslan av delaktighet och inflytande. En vårdnadshavare berättar hur hon försökte föreslå en kortare inskolning, men att pedagogerna avvisade det eftersom upplägget var likadant för alla.

Ja men i och med att jag var väldigt alltså, delaktig i omvårdnaden i X när jag väl var där så blev jag ju väldigt delaktig i sig men sen typ så här vad vi gjorde och sånt hade pedagogerna valt liksom. Och sen så kände jag väl att jag sa ändå till pedagogerna "ja men att jag känner ju lite att X är redo att jag går, hur känner ni med det?" och då var dom väldigt sådär att "nä men nu har vi valt att alla ska göra samma". Så det var liksom ingen individuell ee vad säger man, ingen individuell alltså som dom kunde anpassa så att säga. Utan att dom kände att alla, alla skulle göra samma.

(VH5)

Här blir det tydligt hur vårdnadshavarens kunskap om sitt eget barn inte togs hänsyn till under inskolningen. Utifrån begreppet delaktighet kan VH5:s berättelse förstås som ett exempel på hur en förbestämd gruppinskolning begränsade vårdnadshavarens möjlighet att delta och påverka. Trots att vårdnadshavaren uttryckte en önskan att anpassa inskolningen efter sitt barns behov, så fanns det inget utrymme för individuella justeringar. Begreppet inflytande handlar inte bara om att "påverka", utan också om att vårdnadshavaren har kunskap om sitt eget barn och att det bör tas på allvar och påverka beslut i inskolningsprocesser. Detta visar inte bara hur metoden är en ram för verksamheten, utan det visar också maktfördelningen i relationen mellan hem och förskola, där pedagogernas förbestämda upplägg går före vårdnadshavarens perspektiv. Detta ställer höga krav på pedagogernas kommunikationsförmåga. Eckeskog (2024, s. 41) skriver att pedagoger i den vardagliga kommunikationen använder olika strategier för hur vårdnadshavare bjuds in och hålls på avstånd. Samtidigt kan det också hindra etableringen av de tillitsfulla relationer mellan pedagoger och vårdnadshavare som läroplanen (lpfö 18, 2025) säger att förskolans personal ska utveckla.

Det finns även exempel som visar motsatsen. En vårdnadshavare som deltog i traditionell inskolning beskriver hur pedagogernas lyhördhet och vilja att samarbeta skapar förutsättningar för både delaktighet och inflytande.

Vi fick va väldigt delaktiga vi fick ju säga vad vi hade för förväntningar. [...] Dom lyssnar om man har något att säga som kan påverka, alltså de tar det på allvar. Och sen att vi ändå får vara med och lägga upp, att känns det inte bra för mig till exempel även fast X skulle känna att det var jättebra att bli lämnad efter två dagar till exempel, fast jag kanske inte känner att det blir okej så lyssnar ju dom på mig. [...] Jag tror som sagt att det viktigaste är att man känner sig delaktig och chans att påverka. Och jag tyckte att dem lyssnade väldigt bra på det i alla fall. [...] Hade dom inte lyssnat och liksom såhär ska du gå utefter ett dokument typ då hade det nog inte alls känts bra. Att dom bara ska gå efter punkter, att man inte får säga, känna eller tycka, det hade ju inte känts jättebra. Då vet jag inte ens om man hade velat lämna X om det inte kändes bra liksom.

(VH1)

Vårdnadshavaren upplevde att de egna åsikterna togs emot och att det faktiskt påverkade hur inskolningen genomfördes. Här blir det tydligt att upplevelsen av delaktighet och inflytande skiljer sig starkt mellan vårdnadshavarna, även om de pratar om liknande situationer. Det är intressant att VH1 berättar att det inte hade känts bra om “dom inte hade lyssnat och liksom så här ska du gå efter ett dokument”, medan VH5 och till viss del VH2 upplevde just det. För VH1, men också VH3 och VH6, skapade pedagogernas lyhördhet en känsla av delaktighet, inflytande och samarbete, medan VH5 och VH2 möttes av ett fast upplägg där det inte fanns utrymme för egna önskemål eller anpassningar.

Resultatet visar att vårdnadshavarnas upplevelse av introduktion till förskola formas av vilken metod som används, men också framför allt av hur pedagogerna bemöter dem och deras barn. Även om olika inskolningsmetoder lägger grunden för hur inskolningen organiseras, hur lång den är och hur aktiva vårdnadshavarna förväntas vara, eller hur många barn som deltar samtidigt, så är det också pedagogernas förhållningssätt, engagemang och lyhördhet som avgör hur vårdnadshavarna upplever inskolningen. Gemensamt för alla vårdnadshavare är att de beskriver att de vill vara delaktiga. De vårdnadshavare som hade gruppinskolning kände sig begränsade i sin delaktighet och inflytande. De vårdnadshavare som hade traditionell eller föräldraaktiv inskolning upplevde att pedagogerna bjöd in till samtal, lyssnade och visade intresse. Även om metoderna i sig varierar, så visar de att det är positivt när kommunikationen var öppen och samarbetet mellan hem och förskola var ömsesidigt. Det här resultatet visar hur avgörande pedagogernas förhållningssätt faktiskt är.

7. Slutsats och diskussion

I detta avslutande kapitel drar jag utifrån mina empiriska material, slutsatser samt diskuterar resultaten utifrån syfte och frågeställningar. Jag kopplar också mina resultat till den tidigare forskning som tidigare lyfts i kapitel fyra. Slutligen förs en metoddiskussion, samt diskuteras yrkesrelevans och förslag till fortsatt forskning utifrån min studie.

7.1 Slutsats av resultat

Studiens syfte var att undersöka hur vårdnadshavare upplever inskolningsprocessen med fokus på barns trygghet, samt vårdnadshavares delaktighet och inflytande. Till följd av syfte och frågeställningar kan jag dra två övergripande slutsatser.

1. Barns trygghet formas både av pedagogernas bemötande och vilken metod förskolan använder.

Trots att det är skillnader mellan traditionell, föräldraaktiv och gruppinskolning så syns samma mönster. Barns trygghet uppstår när pedagogerna är närvarande, lyhörda och skapar en relation till barnet.

2. Vårdnadshavares delaktighet och inflytande formas av pedagogernas kommunikation och öppenhet.

När pedagogerna tog initiativ till att samtala, bjöd in vårdnadshavarna i rutiner och visade ett intresse för deras perspektiv, så upplevdes inskolningen som trygg och meningsfull. Vid gruppinskolning, där kommunikationen var begränsad och upplägget mer styrt, minskades upplevelsen av delaktighet och inflytande.

7.2 Resultatdiskussion

Det som framstår som allra viktigast under inskolning är inte endast vilken metod som används utan också hur pedagoger bemöter barn och vårdnadshavare, samt vilka organisatoriska förutsättningar som finns. Detta stämmer delvis med tidigare forskning men min studie visar också att inskolningen är mer komplex än vad olika metoder i sig kan förklara. Det handlar alltså inte bara om hur man skolar in barn utan också om hur relationerna och förutsättningar ser ut runt barnet.

Precis som i Nystad et al (2021) studie syns att barn reagerar med stress när de möter en ny miljö och separeras från sin primära anknytningsperson. Vårdnadshavarna i min studie beskriver att deras barn visar olika grad av trygghet beroende på hur snabbt separationen sker. Detta stärker Nystads et al (2021) slutsats om att en gradvis inskolning med kortare dagar och närvarande vuxna kan bidra till att balansera barns stressnivåer. Samtidigt visar min studie att trygghet inte endast skapas genom tidsramen utan också genom hur pedagogerna möter barnet under inskolningen. En viktig aspekt som framkom i min studie är betydelsen av syskon och tidigare erfarenheter av förskolan. Barn som redan har ett syskon på samma förskola etablerade trygghet betydligt snabbare. Detta är något som inte lyfts i tidigare forskning då fokuset oftast ligger på relationen mellan pedagog och barn, eller på hur själva metoden är organiserad. Syskonrelationer fungerar i min studie som en form av "anknytningsbro" in i den nya miljön vilket går emot förståelsen om att trygghet främst skapas i inskolningen.

När det gäller gruppinskolning bekräftar mitt resultat delar av Williams, Sheridan & Pramling Samuelsson (2019) som visade att stora barngrupper försvårar möjligheten att möta individuella barns behov. Men samtidigt framkom att gruppinskolning också kan innebära att barn knyter an till flera pedagoger i arbetslaget. Det här nyanserar bilden av gruppinskolning. Även om stora grupper kan vara svåra, så kan problematiken minska om flera pedagoger är tillgängliga och tillsammans ansvarar för relationsbygget. Det betyder att gruppinskolning inte bara är en fråga om siffror utan också om hur pedagogerna arbetar. Tidigare forskning har inte heller tagit hänsyn till detta. En annan viktig aspekt från tidigare forskning kommer från Andersson Sjøe et al. (2025) betonade hur ett stödjande samspel mellan pedagoger och vårdnadshavare skapar förutsättningar för barns trygghet vid inskolning. Detta stämmer väl överens med mitt resultat, då flera vårdnadshavare beskriver hur bemötande, kommunikation och lyhördhet har stor betydelse för tryggheten i kombination av vilken inskolningsmetod som användes. Samtidigt kompletterar Andersson Sjøe et al. (2025) min studie genom att den utgår från pedagogernas uppfattningar, medan jag lyfter vårdnadshavares röster. Tillsammans visar detta att arbetet med relationer och samverkan är centralt för en fungerande inskolning och att metoden får mindre betydelse när samspelet mellan hem och förskola är väl utvecklat.

Gällande vårdnadshavares delaktighet och inflytande bekräftar mitt resultat till stor del Öhman et al. (2024) och Марковић et al. (2020) som båda utgår från vårdnadshavares perspektiv. De visar att delaktighet kan förstås på flera olika sätt och att det inte automatiskt betyder att man får vara med och påverka. Detta syns också i mitt resultat, då vårdnadshavare beskrev att de kunde känna sig delaktiga i själva processen men utan att verkligen kunna påverka inskolningens upplägg.

Samtidigt skiljer sig mitt resultat från tidigare forskning av Andersson Sjøe et al. (2023) och Markström och Simonsson (2017), som menar att den föräldraaktiva metoden ger störst utrymme för delaktighet. Tidigare forskning utgått från pedagogernas perspektiv medan min studie lyfter vårdnadshavares egna röster och deras faktiska erfarenheter av inskolningens innehåll och relationer. Det visar att upplevelsen av delaktighet kan se olika ut beroende på vems perspektiv som studeras. Min studie har även bidragit till att fylla den kunskapslucka som lyftes i problemformuleringen. Genom att studien har undersökt olika inskolningsmetoder utifrån både barns trygghet och vårdnadshavares roll, synliggörs ett helhetsperspektiv som tidigare forskning ofta lyft för sig. På så sätt bidrar resultaten till en ökad förståelse för hur trygghet och vårdnadshavares roll hänger ihop i praktiken under inskolningen.

7.3 Metoddiskussion

Jag anser att valet av semistrukturerade intervjuer var en lämplig metod för att undersöka vårdnadshavares upplevelser av introduktion till förskolan. Metoden gjorde det möjligt för deltagarna att kunna tala fritt om sina erfarenheter med stöd av mina frågor och följdfrågor. En styrka i mitt genomförande var att intervjuerna genomfördes digitalt vilket möjliggjorde att deltagarna kunde delta från sina hem och ingen av oss behövde begränsa tillgängligheten gällande plats. En annan styrka var att mina intervjufrågor var öppna vilket skapade utrymme för mina förbestämda följdfrågor, men även för följdfrågor som uppkom för stunden. Samtidigt har jag funnit flera svagheter och begränsningar att reflektera över. Min studie omfattade endast sex vårdnadshavare, vilket begränsade möjligheten att få ett brett resultat. Urvalet bestod mestadels av vårdnadshavare med erfarenhet av traditionell respektive gruppinskolning, vilket gjorde att föräldraaktiv metod lyftes i liten utsträckning. Detta har påverkat resultatets bredd.

Analysarbetet och förarbetet tog längre tid än förväntat. I början hade jag inte någon tydlig struktur utan arbetade mycket parallellt mellan mitt kodade material och egna tankar. Det är svårt att avgöra om detta var en fördel eller nackdel men processen gav mig en ökad förståelse för dess komplexitet. Detta är en erfarenhet som jag tar med mig som kan vara värdefull även för andra som genomför sin första studie. Sammanfattningsvis bedömer jag att semistrukturerade intervjuer var lämpliga för studiens syfte. Genom att jag lyfter vårdnadshavares röster och deras egna berättelser så har min studie kunnat synliggöra deras erfarenheter av barns trygghet, deras egen delaktighet och inflytande på ett sätt som inte hade varit lika genomförbart med en kvantitativ metod.

7.4 Vidare forskning

För vidare forskning eller för andra studentprojekt vore det intressant att se en kombination av barns stressnivåer kopplat till olika inskolningsmetoder och organisatoriska faktorer, som till exempel gruppstorlek och antal pedagoger. Det hade också varit intressant att se en studie liknande min, fast med ett större urval av deltagare för att ge en bredare bild av hur olika inskolningsmetoder påverkar trygghet, delaktighet och inflytande. Min studie hade också en ojämn fördelning av inskolningsmetoder. Något som hade varit intressant att ta del av i framtida forskning är också en studie som kombinerar perspektiven från vårdnadshavare, pedagoger och barn, för att få en mer heltäckande bild av hur inskolningen upplevs av alla inblandade. Det hade varit värdefullt att låta alla komma till tals för att utveckla inskolningsarbetet i förskolan.

7.5 Yrkesrelevans

Denna studie har bidragit med ny kunskap som är relevant både för mig som blivande förskollärare, för yrkesverksamma pedagoger i förskolan och för alla framtida vårdnadshavare. För mig har studien personligen gett ett fördjupat perspektiv på hur jag som blivande förskollärare kan skapa goda förutsättningar för trygghet, delaktighet och inflytande vid inskolning. Jag har fått en tydligare bild av vad vårdnadshavare uppskattar, vilka faktorer som upplevs som positiva och vilka aspekter som kan upplevas som utmanande. Denna kunskap tar jag med mig in i min yrkesroll och i det framtida samarbetet med både barn, vårdnadshavare och kollegor. Jag tar också med mig denna kunskap in i det kollegiala samarbetet. Genom att reflektera över vilka metoder och arbetssätt som främjar ett långsiktigt

samarbete mellan hem och förskola kan arbetslag tillsammans skapa en mer flexibel och trygg introduktion till förskolan. Ibland krävs det att verksamheten anpassas för att möta barns och vårdnadshavares behov, samtidigt som förskolans organisatoriska ramar måste finnas i åtanke. En balansgång mellan tydlig struktur och flexibilitet tycker jag därför måste framstå som centralt och viktigt. Resultaten i denna studie är viktiga för förskollärare eftersom de visar hur trygghet och delaktighet skapas i det vardagliga samspelet mellan pedagoger och vårdnadshavare. Det innebär att pedagoger behöver vara lyhörda, tillgängliga och öppna i kommunikationen under inskolningen. Studien kan därför bidra till ökad medvetenhet om hur olika arbetssätt påverkar både barnet och vårdnadshavaren.

Referenser

Alvehus, J. (2023). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. Tredje upplagan. Stockholm: Liber.

Andersson, Søe, M., Schad, E., Psouni, E. (2023) Transition to Preschool: Paving the Way for Preschool Teacher and Family Relationship-Building. *Child Youth Care Forum* 52, Volume 52, s. 1249–1271. <https://doi.org/10.1007/s10566-023-09735-y>

Andersson Søe, M., Psouni, E. (2025) ‘Parent-teacher trust as a relational pathway to the child: Teachers’ perceptions about child-teacher-parent relationship-building during the child’s transition to preschool’, *International Journal of Educational Research*, Volume 132, p. N.PAG. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2025.102618>

Brandtzaeg, I., Torsteinson, S., Øiestad, G. (2016). *Se barnet inifrån: att arbeta med anknytning i förskolan*. Första upplagan. Natur & Kultur, Läromedel och Akademi.

Bowlby, J. (2010). *En trygg bas. Kliniska tillämpningar av anknytningsteorin*. Översättning: Philippa Wiking. Stockholm: Natur och Kultur.

Broberg, A., Granqvist, P., Ivarsson, T. & Mothander, P. R. (2006). *Anknytningsteori: betydelsen av nära känslomässiga relationer*. Första upplagan. Natur & Kultur Akademisk.

Broberg, M., Hagström, B. & Broberg, A. (2023). *Anknytning i förskolan : vikten av trygghet för lek och lärande*. Andra upplagan. Natur & Kultur Läromedel och Akademi.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder. 2., (rev). uppl.* Malmö: Liber

Eckeskog, L. (2024). *Kommunikation med vårdnadshavare : en professionell kompetens i förskolan*. Andra upplagan. Studentlitteratur AB.

Björklund, A. H. (2015). *Psykologi i förskolans vardag*. Första upplagan. Studentlitteratur AB.

Kihlström, S. (2007). Fenomenografi som forskningsansats. I Dimenäs, Jörgen (red). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber AB, s. 157- 72.

Killén, K. (2014). *Förebyggande arbete i förskolan - samspel och anknytning*. Första upplagan. Studentlitteratur AB.

Källhage, S. & Malm, J. (2020). *Introduktion i förskolan : trygg start för likvärdig utbildning*. Första upplagan. Gothia Kompetens.

Markström, A.-M. & Simonsson, M. (2017) 'Introduction to preschool: strategies for managing the gap between home and preschool', *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, Volume 3 (2), s. 179–188. <https://doi.org/10.1080/20020317.2017.1337464>

Марковић, М.Р., Станисављевић П, амр;, З.Ч. & Мамутовић, А.С. (2020) 'Укљученост родитеља у рад предшколских установа', *Teaching Innovations / Inovacije u Nastavi*, Volume 33 (3), s. 111–123. [doi: 10.5937/inovacije2003111M](https://doi.org/10.5937/inovacije2003111M)

Nystad, K., Drugli, M. B., Lydersen, S., Lekhal, R., & Buøen, E. S. (2021) 'Toddlers' Stress during Transition to Childcare', *European Early Childhood Education Research Journal*, Volume 29, (2), s. 157–182. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2021.1895269>

Skolverket (2025). Statistik över barn och personal i förskola per den 15 oktober 2024. <https://www.skolverket.se> (Hämtad 2025-09-11)

Läroplan för förskolan: *Lpfö 18 (2025)*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på: <https://www.skolverket.se/getFile?file=13295> (Hämtad 2025-09-11)

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Williams, P., Sheridan, S. & Pramling Samuelsson, I. (2019) 'A Perspective of Group Size on Children's Conditions for Wellbeing, Learning and Development in Preschool', *Scandinavian*

Journal of Educational Research, Volume 63 (5), s. 696–711.
<https://doi.org/10.1080/00313831.2018.1434823>

Öhman, C., Hugo, M. & Augustine, L. (2024). “Vårdnadshavares uppfattning av delaktighet i förskolan”. *Educare*. (2), s. 1-28 <https://doi.org/10.24834/educare.2024.2.841>

Svenska Akademien (2024) *Svenska Akademiens ordböcker*. <https://svenska.se/>

Vetenskapsrådet (2024) *God forskningssed Stockholm*: Vetenskapsrådet
<https://www.vr.se/download/18.4c9f221a191e4edf9053a474/1727853946433/God%20forskningssed%20VR%202024.pdf>

Patel, R. & Davidsson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Femte upplagan Lund: Studentlitteratur

Bilaga 1.

Semistrukturerad intervjuguide

Bakgrund

1. Hur många barn har du?
 - Om personen har flera barn: Har du haft dina barn på samma förskola?
2. Hur gamla är dina barn/barnet nu?
3. Var du ensamstående eller hade du en partner under inskolningen?
4. Vilket år och månad hade ditt barn sin senaste inskolning?

Inskolningsmetoder

1. Kan du berätta hur inskolningen gick till för ditt barn?
 - Hur många dagar var du och barnet på plats?
 - Ungefär hur många timmar per dag var du och barnet på plats?
 - Var du passiv eller aktiv under inskolningen?
 - Var det en privat eller kommunal förskola?

Vårdnadshavarnas delaktighet

2. Hur upplevde du din egen delaktighet i inskolningsprocessen?
 - Kände du dig inkluderad i inskolningen?
 - Fick du tillräcklig information och möjlighet att delta?
 - Var din grad av delaktighet positiv eller negativ för dig?

Vårdnadshavares inflytande

3. Fick du möjlighet att påverka inskolningsprocessen?
 - Kunde du påverka pedagogernas sätt att göra inskolningen?
 - Anpassade förskolan inskolningen utifrån dig och ditt barn?
 - Skulle du velat ha mer eller mindre inflytande i inskolningsprocessen?

Barnets trygga bas och anknytning

4. Upplevde du att ditt barn etablerade trygghet och anknytning till förskolan?
 - Blev ditt barn tilldelad en pedagog för att knyta an till?
 - Hur var barnet i början jämfört med någon vecka/månad efteråt?
 - Vad sa barnet om sin första tid på förskolan?
 - Hade ditt barn en positiv eller negativ upplevelse av att börja förskolan?

Relationen mellan vårdnadshavare och pedagog

5. Hur upplevde du relationen med pedagogerna under inskolningen?
 - Kände du dig trygg i mötet med pedagogerna?
 - Var det en eller flera pedagoger som tog hand om inskolningen?
 - Hur fungerar samarbetet med förskolan idag?

Avslutande fråga

6. Är det något mer du vill berätta om inskolningen?
 - Har du några tips eller reflektioner för framtida inskolningar?
 - Hade du velat att förskolan gjorde något annorlunda för att möta dina och ditt barns behov bättre?

Checklista

Inskolningsmetod	
Delaktighet	
Inflytande	
Påverkan	
Trygg bas	
Anknytning	
Relationen mellan vårdnadshavare och pedagog	

Bilaga 2.

LÄRANDE OCH SAMHÄLLE
BARNDOM-UTBILDNING-SAMHÄLLE

Datum 24 September 2025

Information & samtycke till medverkan i studentprojekt

Information

Mitt namn är Johanna och jag utbildar mig till förskollärare vid Malmö universitet. Just nu går jag termin 7 vilket är sista året på utbildningen och jag kommer ta examen i januari 2026. Just nu skriver jag mitt examensarbete som motsvarar 15 högskolepoäng och genomförs under en period om 10 veckor med utgångspunkt kring ett ämne som intresserar mig. För att utföra mitt examensarbete kommer jag behöva inhämta godkännande från deltagare.

Jag kommer genomföra en kvalitativ studie med syfte att undersöka hur vårdnadshavare upplever inskolningsprocessen för att bidra till nya perspektiv på processen. Studien bygger på 6 individuella intervjuer från vårdnadshavare för att lyfta deras röster, och intervjufrågorna har ett särskilt fokus på barns trygghet under inskolningen, samt vårdnadshavarens delaktighet och inflytande i processen.

Materialinsamlingen är tänkt att genomföras digitalt via verktyget "zoom" på en tid som passar dig. Under materialinsamlingen sker en ljudupptagning för att säkerställa att jag har tillgång till allt material, kan lyfta detaljer, men även kunna göra en noggrann transkribering. På så sätt blir det också fokus på intervjun under samtalet. Min handledare och examinator

kommer ha tillgång till den materialinsamling jag gjort och de kan begära att lyssna på ljudupptagningen.

Ljudinspelningen kommer lagras på Malmö universitets server under arbetet med examensarbetet och kommer att raderas ett halvår efter att examensarbetet är godkänt och klart. När examensarbetet är godkänt, publiceras det på DIVA:

<https://mau.diva-portal.org/smash/search.jsf?aq=%5B%5B%5D%5D&searchType=UNDERGRADUATE&language=sv&dswid=6695>

För att säkerställa att examensarbetet utförs etiskt korrekt utgår min studie ifrån vetenskapsrådets etiska principer: <https://www.vr.se/uppdrag/etik/etik-i-forskningen.html>. Det innebär att medverkan baseras på samtycke och detta samtycke kan när som helst återkallas. Varje deltagare har alltså rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser. Du som deltagare kommer att inte kunna identifieras i det färdiga arbetet. Materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

Om du skulle ha någon fundering eller fråga så kan du höra av dig till mig

Johanna Älvedal
Studentens underskrift och namnförtydligand

Kontaktuppgifter till student

xxx

Ansvarig handledare på Malmö universitet:

Susanne Wiking, susanne.wiking@mau.se

Kursansvarig på Malmö universitet:

Lisa Dalsgaard, lisa.dalsgaard@mau.se och Jessica Eng, jessica.eng@mau.se

Kontaktuppgifter Malmö universitet:

www.mah.se

040-665 70 00

Information om Malmö universitets behandling av personuppgifter

Personuppgiftsansvarig	Malmö universitet
Dataskyddsbud	dataskyddsbud@mau.se
Typ av personuppgifter	Namn, anteckning av lärandesituation, bild och/eller filmklipp samt ditt samtycke till att Malmö universitet behandlar dessa personuppgifter.
Ändamål med behandlingen	För att möjliggöra undervisnings- och examinationssituationer i förskolemiljö för studenter vid Malmö universitets förskolläraryr utbildning.
Rättslig grund för behandling	Ditt samtycke.
Mottagare	Personuppgifterna kommer endast användas i utbildningssyfte inom ramen för Förskolläraryrprogrammet vid Malmö universitet och kommer inte att spridas vidare till någon annan mottagare.
Lagringstid	Malmö universitet kommer spara dina personuppgifter så länge de behövs för ovan angivet ändamål eller till dess att du återkallar ditt samtycke. Efter genomförd kurs/program kommer personuppgifterna att raderas. Malmö universitet kan dock i vissa fall bli skyldiga att arkivera och spara personuppgifter enligt Arkivlagen och Riksarkivets föreskrifter.
Dina rättigheter	Du har rätt att kontakta Malmö universitet för att 1) få information om vilka uppgifter Malmö universitet har om dig och 2) begära rättelse av dina uppgifter. Vidare, och under de förutsättningar som närmare anges i dataskyddslagstiftningen, har du rätt att 3) begära radering av dina uppgifter, 4) begära en överföring av dina uppgifter (dataportabilitet), eller 5) begära att Malmö universitet begränsar behandlingen av dina uppgifter. När Malmö universitet behandlar personuppgifter med stöd av ditt samtycke, har du rätt att när som helst återkalla ditt samtycke genom skriftligt meddelande till Malmö universitet. Du har rätt att inge klagomål om Malmö universitets behandling av dina personuppgifter genom att kontakta Datainspektionen, Box 8114, 104 20 Stockholm.

Samtycke

Härmed samtycker jag till att medverka i ovan beskrivna studentprojekt, samt bekräftar att jag har tagit del av informationen om Malmö universitets behandling av personuppgifter.

Namn:

Namnförtydligande:.....

Dagens datum: